

Týždeň s Dagom Danišom: Sledovanie mobilov musí mať hranice!

- CZ24 News | 29. března 2020

SLOVENSKO: Sedem dní v skratke: 1. Boj s pandémiou prináša ďalšie zásahy do našej slobody. Aj do nášho súkromia. 2. Vláda tým čiastočne vyrovnáva krok so súkromnými firmami, ktoré nás sledujú ešte viac. 3. Taliansko a Španielsko potrebujú pomoc. 4. V eurozóne padli staré pravidlá a nové neexistujú.

1. Sledovanie

Nová vláda hneď na začiatku siahla po radikálnom a vysoko spornom opatrení. Úrady budú môcť bez súhlasu súdu sledovať naše mobily, náš pohyb a našu komunikáciu. Obsah správ je z toho opatrenia vyňatý, no o ten až tak nejde. Úrady chcú sledovať hlavne našu „stykovú bázu“ (kedy a s kým sme komunikovali, kde sme sa pohybovali).

Tento zásah do súkromia je vážny. No zároveň je pri boji s pandémiou potrebný.

Je správne, aby mal štát dočasne, pri boji s nákazlivými chorobami, dáta o rizikových skupinách. V tomto prípade o ľuďoch, ktorí boli v zahraničí, prípadne o tých, ktorí boli v intenzívnejšom kontakte s pozitívne testovanými.

Na druhej strane: takýto zásah by mal byť veľmi prísne regulovaný. Vráťane poistiek proti zneužívaniu dát. A práve tu môže byť problém. V zákone, v opatreniach vlády ani v praxi Úradu verejného zdravotníctva nevidieť nijaké podrobné pravidlá pre prácu s citlivými informáciami o našom súkromí.

Máme v živej pamäti, ako tu štát zastupovali Gašpar, Hraško, Krajmer a ďalšie figúry oligarchu Norberta Bödöra. A ako mali informácie o osobných údajoch nepohodlných novinárov a podnikateľov končiť na stole Bödöra či Kočnera.

Teda: podporujeme snahu štátu potlačiť pandémiu. Vráťane mimoriadnych opatrení a zásahov do našej slobody či do nášho súkromia – ak sú vo vyššom, verejnom záujme. No popritom by sme mali tlačiť na to, aby bola práca s dátami obmedzená a kontrolovaná.

2. Ešte hlbšie sledovanie

Aby sme však problém nezužovali len na vládu – sú tu aj ďalší hráči, ktorí nás sledujú. Robia to oveľa intenzívnejšie ako vláda, bez vyššieho (verejného) záujmu a bez tvrdších obmedzení.

Aj toto je terén, ktorý by si zaslúžil pozornosť a reguláciu. Hlavne počas pandémie, keď obmedzujeme živý kontakt a takmer 100 percent našej komunikácie s kolegami, rodinou a známymi sa zužuje na mobily, aplikácie, sociálne siete...

Tu nejde o len o gigantov ako Google, Facebook, Microsoft a operátorov, ktorí prenikli hlboko do nášho súkromia (a v prípade závislejších aj do ich správania). Takmer každá aplikácia, ktorú si stiahneme, vyžaduje prístup k súborom v našich telefónoch či počítačoch. Sú to desiatky vývojárskych spoločností, ktoré nepoznáme a ktoré sledujú naše správy, naše súbory, náš pohyb, naše kontakty. Nerobia to obmedzene, dočasne a preto, aby nás chránili.

Robia to preto, aby nás mohli kontrolovať. A následne využívať a manipulovať. Marketingovo, obchodne, politicky... Mnohým z nás už títo dobrí ľudia v začiatkoch pandémie (po zatvorení škôl) sprostredkovali ponuku na skvelú lyžovačku v Taliansku. Alebo neskôr, keď sa to zvrhlo, ponuku na jednorazový respirátor za 40 eur.

Izraelský historik Yuval Noah Harari už tretí rok varuje pred novou kastou vlastníkov dát. A pred hrozbou „digitálnej diktatúry“. Radí, aby sme pristúpili k reguláciám a obmedzovaniu našej závislosti na digitálnych platformách.

To druhé je dnes nemožné. V čase pandémie a karanténnych opatrení sme od digitálnej komunikácie závislejší ako kedykoľvek predtým. To druhé – tvrdé regulácie – však bude nutnosť.

Pre súkromné firmy (vlastníkov dát) by mali platiť podobné pravidlá ako pre vlády. Sledovanie a práca s citlivými dátami musí mať hranice, ktoré určí zákon a verejný záujem.

3. Taliani potrebujú pomoc

Tento týždeň prekročila smrtnosť nákazy v Taliansku 10 percent. Počet infikovaných aj podiel obetí každým dňom rastú.

To isté platí aj o druhom ohnisku infekcie. V Španielsku smrtnosť presiahla sedem percent z pozitívne testovaných. Aj tam si musia vyberať, koho umiestnia na JIS-ku a koho nechajú v kritickom stave bez dostatočnej pomoci. Čoraz horšie je na tom aj Francúzsko.

Skúsenosti s priebehom pandémie ukazujú, že staré ohniská infekcie sa ani po mesiaci zápasu nedarí dostať pod kontrolu – a v ďalších regiónoch Európy vyrastajú nové.

Na druhej strane tu potom máme vzorové krajiny. Napríklad Nemecko, kde je priebeh epidémie kontrolovaný (aj napriek vysokému počtu infikovaných) a smrtnosť nákazy tam dosahuje zhuba pol percenta. Nemecko totiž vyniká vo všetkom, čo je pri krotení epidémií potrebné:

- má kvalitnú sieť nemocníc s dostatočným počtom lekárov a zdravotníkov,
- má vysoké nasadenie pri testovaní ľudí (robia približne 70-tisíc testov denne s okamžitou izoláciou a liečbou pozitívne testovaných),
- má od začiatku primerané preventívne opatrenia a disciplinované obyvateľstvo,
- má veľmi dobrú kondíciu, vo všetkých významoch slova.

Medzi krajiny, ktoré nový koronavírus zasahuje len mierne, patrí aj Slovensko. Ak sa podarí ustrážiť karanténne opatrenia pri tisícoch Slovákov, ktorí sa vrátili a vracajú zo zahraničia, tak zrejme udržíme epidémiu pod kontrolou aj ďalej.

Štáty, ktoré nákazu zvládajú, by mali čo najskôr pomôcť tým v núdzi. Taliani a Španieli volajú o pomoc. A mali by ju dostať, hoci len v skromnej miere a v rámci obmedzených možností ďalších krajín Únie.

Hasenie najväčších ohnisk nákazy je v záujme celej Európy. Vlastne, malo by byť...

4. Padli pravidlá

Ministri financií eurozóny urobili vážny krok. Pozastavili platnosť rozpočtových pravidiel Paktu rastu a stability. Znamená to, že padla hrádza, ktorá držala štátne dlhy na uzde. A euro pri živote.

Debaty o tom, či to bude dobré alebo zlé, si môžeme pokojne odpustiť. Tento krok bol nutný. Čaká nás ekonomická a finančná kríza, ktorú budú musieť vlády tlačiť aj za cenu rozsiahleho rastu výdavkov. A obchádzania tých pravidiel, ktoré sa ešte nezrušili...

To isté bude platiť o centrálnych bankách. EÚ, eurozóna a Európska centrálna banka zrejme urobia maximum pre to, aby zabránili rozkladu ekonomiky.

Jednou zo svetlých stránok tejto krízy je to, že je pomerne symetrická. Nový koronavírus zasiahol takmer celý svet. A takmer celý svet zasiahnu aj ničivé ekonomické následky. Budeme v tom spolu. Celé ľudstvo. So spoločným nepriateľom, ktorým sú mikroorganizmy.

Dúfajme, že nás nečaká len obdobie bezprecedentnej svetovej krízy, ale aj obdobie bezprecedentnej svetovej spolupráce na jej prekonaní.